

টি কে ওমেনৰ বহুত্ববাদী দৃষ্টিভংগী

টি কে ওমেন বা থাৰাইলাথ কোশি ওমেন ভাৰতীয় সমাজৰ বহুত্ববাদী দৃষ্টিভংগীৰ বাবে পৰিচিত এজন বিশিষ্ট সমাজবিজ্ঞানী। ১৯৩৭ চনৰ ১৬ অক্টোবৰত জন্মগ্ৰহণ কৰা ওমেনে সমাজবিজ্ঞানৰ ক্ষেত্ৰখনত বিশেষকৈ সামাজিক আন্দোলন, ৰাজনৈতিক সমাজবিজ্ঞান, বৃত্তি, সামাজিক পৰিৱৰ্তন, সামাজিক তত্ত্ব বুজিবলৈ উল্লেখযোগ্য অৱদান আগবঢ়াইছে। গোটেই কৰ্মজীৱনত তেওঁ দিল্লী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ দিল্লী স্কুল অৱ ছ'চিয়েল ৱৰ্কত সমাজ বিজ্ঞানৰ প্ৰবক্তা, সমাজবিজ্ঞানৰ পাঠক, পিছলৈ স্কুলৰ চেণ্টাৰ ফৰ দ্য ষ্টাডি অৱ ছ'চিয়েল চিষ্টেমছত সমাজবিজ্ঞানৰ অধ্যাপক হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি আহিছে জৱাহৰলাল নেহৰু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সমাজ বিজ্ঞান বিভাগ।

ওমেনৰ শৈক্ষিক যাত্ৰাত ভাৰতীয় সমাজৰ জটিলতাৰ সৈতে গভীৰভাৱে জড়িত হৈ পৰে। "কাৰিজমা, ষ্টেবিলিটি, এণ্ড চেঞ্জ: এ এন এনালাইছিছ অৱ ভূডান-গ্ৰামডান মুভমেণ্ট ইন ইণ্ডিয়া" (১৯৭২) শীৰ্ষক ডক্টৰেট ডিগ্ৰীৰ গ্ৰন্থখনে সামাজিক আন্দোলনৰ গতিশীলতাক কেন্দ্ৰ কৰি ভাৰতীয় সমাজবিজ্ঞানৰ পথ প্ৰদৰ্শক আছিল। এই প্ৰাৰম্ভিক গ্ৰন্থই তেওঁৰ পৰৱৰ্তী গৱেষণা আৰু ভাৰতীয় সমাজৰ বিভিন্ন দিশৰ ওপৰত লিখা লেখাৰ ভেটি স্থাপন কৰিছিল।

ওমেনৰ অন্যতম মূল অৱদান হৈছে তেওঁৰ বহুত্ববাদী দৃষ্টিভংগী, যিয়ে এখন সমাজৰ ভিতৰত বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ পৰিচয়, বিশ্বাস আৰু মূল্যবোধৰ সহায়স্থানৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। তেওঁৰ মতে সংস্কৃতি, ধৰ্ম, ভাষা, সামাজিক প্ৰথাৰ ক্ষেত্ৰত বৈচিত্ৰ্যৰ বৈশিষ্ট্য থকা ভাৰতীয় সমাজৰ জটিলতাসমূহ বুজিবলৈ বহুত্ববাদী দৃষ্টিভংগী অপৰিহাৰ্য।

"ডাক্টৰ আৰু নাৰ্ছ: এ ষ্টাডি ইন অকুপেচনেল ৰ'ল ষ্ট্ৰাকচাৰ্ছ" (১৯৭৮) শীৰ্ষক গ্ৰন্থখন ভাৰতৰ আধুনিক বৃত্তিসমূহৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা প্ৰথম গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত অন্যতম আছিল। এই কামে পেছাদাৰী ভূমিকাৰ জটিলতা আৰু এই বৃত্তিসমূহত কাম কৰা ব্যক্তিসকলে সন্মুখীন হোৱা প্ৰত্যাহ্বানসমূহৰ ওপৰত আলোকপাত কৰিছিল।

"গ্ৰাম্য ভাৰতত সামাজিক পৰিৱৰ্তন: সংগঠন আৰু ৰাজ্যিক হস্তক্ষেপ" (১৯৮৪)ত ওমেনে গ্ৰাম্য ভাৰতৰ সামাজিক পৰিৱৰ্তনৰ গতিশীলতাক অন্বেষণ কৰিছিল, এই প্ৰক্ৰিয়াসমূহ গঢ় দিয়াত সংগঠন আৰু ৰাষ্ট্ৰৰ হস্তক্ষেপৰ ভূমিকাক উজ্জ্বল কৰি তুলিছিল। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে সামাজিক পৰিৱৰ্তন হৈছে অৰ্থনৈতিক, ৰাজনৈতিক, সাংস্কৃতিক শক্তিকে ধৰি বিভিন্ন কাৰকৰ জটিল আন্তঃক্ৰিয়া।

সামাজিক আন্দোলনৰ প্ৰতি ওমেনৰ আগ্ৰহ অব্যাহত থাকে "From Mobilization to Institutionalization: The Dynamics of Agrarian Movement in Kerala" (১৯৮৫) ৰ জৰিয়তে, য'ত তেওঁ কেৰেলাৰ কৃষি আন্দোলনৰ বিৱৰ্তন আৰু সমাজ আৰু ৰাজনীতিত ইয়াৰ প্ৰভাৱ

পৰীক্ষা কৰে। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে সামাজিক পৰিৱৰ্তন আৰু পৰিৱৰ্তন আনিবলৈ সামাজিক আন্দোলনসমূহে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে।

"প্ৰটেষ্ট এণ্ড চেঞ্জ: ষ্টাডিজ ইন ছ'চিয়েল মুভমেণ্টছ" (১৯৯০)ত ওমমেনে সামাজিক আন্দোলনৰ গতিশীলতাক অধিক অন্বেষণ কৰিছিল, বৰ্তমানৰ ক্ষমতাৰ গাঁথনিসমূহক প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা আৰু সামাজিক পৰিৱৰ্তন আনাৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ ভূমিকাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে সামাজিক আন্দোলন কেৱল প্ৰতিবাদেই নহয়, নতুন সামাজিক বাস্তৱতা আৰু পৰিচয়ৰ সৃষ্টিও।

"এলিয়েন কনচেপ্টছ এণ্ড চাউথ এছিয়ান ৰিয়েলিটি: ৰেচপন্সছ এণ্ড ৰিফৰ্মুলেচনছ" (১৯৯৫)ৰ ওপৰত ওমমেনৰ কামে দক্ষিণ এছিয়াৰ প্ৰেক্ষাপটত পশ্চিমীয়া সমাজবিজ্ঞানসন্মত ধাৰণাসমূহ প্ৰয়োগ কৰাৰ প্ৰত্যাহ্বানসমূহৰ সমাধান কৰিছিল। তেওঁ দক্ষিণ এছিয়াৰ সামাজিক বাস্তৱতাৰ বিষয়ে অধিক সুক্ষ্ম বুজাবুজিৰ বাবে যুক্তি আগবঢ়াইছিল, যিবোৰ প্ৰায়ে পশ্চিমীয়া প্ৰেক্ষাপটৰ পৰা পৃথক।

পৰিচয়ৰ ৰাজনীতিৰ প্ৰতি ওমমেনৰ আগ্ৰহৰ ফলত "নাগৰিকত্ব, জাতীয়তা, আৰু জাতিগততা: প্ৰতিযোগী পৰিচয়ৰ মিলন" (১৯৯৭) আৰু "নাগৰিকত্ব আৰু জাতীয় পৰিচয়" (১৯৯৭) আদি গ্ৰন্থৰ সৃষ্টি হয়, য'ত তেওঁ বহুজাতিক সমাজত পৰিচয় গঠনৰ জটিলতাসমূহ অন্বেষণ কৰে যেনে ভাৰত। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে নাগৰিকত্ব আৰু জাতীয়তা নিৰ্দিষ্ট শ্ৰেণী নহয় বৰঞ্চ বৈচিত্ৰময় সমাজত অহৰহ আলোচনা আৰু পুনৰ সংজ্ঞায়িত কৰা হয়।

"বহুত্ববাদ, সমতা আৰু পৰিচয়: এটা তুলনামূলক অধ্যয়ন" (২০০২)ত ওমমেনে বিভিন্ন সমাজত বহুত্ববাদ, সমতা আৰু পৰিচয়ৰ ধাৰণাসমূহ তুলনা কৰি এই ধাৰণাসমূহক ইয়াৰ নিৰ্দিষ্ট সাংস্কৃতিক আৰু ঐতিহাসিক প্ৰেক্ষাপটত বুজাৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত আলোকপাত কৰিছে।

ওমমেনৰ পিছৰ গ্ৰন্থ যেনে "Development Discourse: Issues and Concerns" (2004) আৰু "Nation, Civil Society, and Social Movement" (2004) আদি গ্ৰন্থসমূহে ভাৰতৰ সামাজিক পৰিৱৰ্তন আৰু উন্নয়নৰ জটিলতাসমূহৰ সন্ধান অব্যাহত ৰাখিছিল। তেওঁ যুক্তি আগবঢ়ায় যে উন্নয়ন সৰ্বাংগীন হ'ব লাগে আৰু বিভিন্ন সামাজিক গোটৰ বৈচিত্ৰময় প্ৰয়োজন আৰু আকাংক্ষাক সম্বোধন কৰিব লাগে।

"ভাৰতীয় সমাজত সংকট আৰু প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা" (২০০৫) আৰু "আণ্ডাৰষ্টেণ্ডিং ছিকিউৰিটি: এ নিউ পাৰ্চপেক্টিভ" (২০০৫)ত ওমমেনে ভাৰতীয় সমাজত নিৰাপত্তা আৰু সংকটৰ প্ৰত্যাহ্বানসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰি সামাজিক দিশটোৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি এক সামগ্ৰিক দৃষ্টিভংগীৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰে, নিৰাপত্তাৰ অৰ্থনৈতিক, আৰু ৰাজনৈতিক মাত্ৰা।

ধৰ্মৰ প্ৰতি ওমমেনৰ আগ্ৰহ আৰু ইয়াৰ পৰিণতিৰ বাবে "গোধৰাৰ পিছৰ গুজৰাটত মিলন" (২০০৮)ৰ দৰে গ্ৰন্থৰ সৃষ্টি হয়, য'ত তেওঁ গোধৰা দাঙ্গাৰ পিছত ধৰ্মীয় সংঘাত আৰু মিলনৰ গতিশীলতা পৰীক্ষা কৰে। শান্তিপূৰ্ণ আৰু সৰ্বাংগীন সমাজ গঢ়ি তোলাৰ বাবে মিলন অতি প্ৰয়োজনীয় বুলি তেওঁ যুক্তি আগবঢ়ায়।

অনুশাসনমূলক সীমাৰ ওপৰত ওমমেনৰ কামে "জ্ঞান আৰু সমাজ: সমাজবিজ্ঞান আৰু সামাজিক নৃতত্ত্বৰ পৰিস্থিতি" (২০১৩)ৰ সৃষ্টি কৰে, য'ত তেওঁ সমাজবিজ্ঞান আৰু সামাজিক নৃতত্ত্বৰ মাজৰ সম্পৰ্ক আৰু সমাজখন বুজিবলৈ ইয়াৰ অৱদানৰ বিষয়ে অন্বেষণ কৰে।

"স্বাধীন ভাৰতত সামাজিক অন্তৰ্ভুক্তি: মাত্ৰা আৰু পদ্ধতি" (২০১৪)ত ওমমেনে ভাৰতত বিশেষকৈ প্ৰান্তীয় গোটসমূহৰ বাবে সামাজিক অন্তৰ্ভুক্তিৰ প্ৰত্যাহ্বানসমূহ পৰীক্ষা কৰিছিল। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে অধিক ন্যায়পৰায়ণ আৰু সমতাপূৰ্ণ সমাজ গঢ়াৰ বাবে সামাজিক অন্তৰ্ভুক্তি অতি প্ৰয়োজনীয়।

ওমমেনৰ সঞ্চিত অভিজ্ঞতা আৰু অন্তৰ্দৃষ্টিৰ শিখৰত উপনীত হয় "ট্ৰাইলছ, ট্ৰিবুলেচনছ, এণ্ড ট্ৰাইমফছ: লাইফ এণ্ড টাইমছ অৱ এ ছ'চিয়েলজিষ্ট টি.কে. ওমমেন" (২০১৭) নামৰ কিতাপখনত, য'ত তেওঁ সমাজবিজ্ঞানী হিচাপে নিজৰ জীৱন আৰু কেৰিয়াৰৰ ওপৰত চিন্তা কৰে। এই গ্ৰন্থখনে ভাৰতত সমাজবিজ্ঞানৰ বিৱৰ্তন আৰু ভাৰতীয় সমাজ অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত সমাজবিজ্ঞানীসকলে সন্মুখীন হোৱা প্ৰত্যাহ্বান আৰু সুযোগসমূহৰ এক অনন্য দৃষ্টিভঙ্গী প্ৰদান কৰে।

টি কে ওমমেনে যুক্তি আগবঢ়ায় যে বহুত্ব সমাজৰ পৰা বহুত্ববাদলৈ গতিৰ ভাৰতীয় সমাজৰ ৰূপান্তৰৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰচণ্ড প্ৰভাৱ আছে কাৰণ ই সামাজিক তন্ত্ৰৰ ভিতৰত বৈচিত্ৰ্যক কেনেকৈ বুজা আৰু পৰিচালনা কৰা হয় তাৰ পৰিৱৰ্তনক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে।

বহুত্ববাদী সমাজত বৈচিত্ৰ্যক প্ৰায়ে সংঘাত আৰু বিভাজনৰ উৎস হিচাপে দেখা যায়, যাৰ ফলত কিছুমান গোটক প্ৰান্তীয়কৰণ আৰু আন কিছুমানৰ আধিপত্যৰ সৃষ্টি হয়। ইয়াৰ ফলত সামাজিক বৈষম্য, অন্যায় আৰু অশান্তিৰ সৃষ্টি হ'ব পাৰে। কিন্তু ওমমেনে কৈছে যে বহুত্ববাদে বৈচিত্ৰ্য পৰিচালনাৰ বাবে অধিক অন্তৰ্ভুক্ত আৰু সমতাপূৰ্ণ কাঠামো আগবঢ়ায়।

বহুত্ববাদ, ওমমেনে সংজ্ঞায়িত কৰা মতে, কেৱল এখন সমাজৰ ভিতৰত বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ গোটৰ সহাবস্থানেই নহয়, এই বৈচিত্ৰ্যক সামাজিক তন্ত্ৰৰ অবিচ্ছেদ্য অংগ হিচাপে স্বীকৃতি আৰু গ্ৰহণযোগ্যতাও। ইয়াৰ লগত বিভিন্ন পৰিচয়, বিশ্বাস আৰু মূল্যবোধৰ স্বীকৃতি আৰু ইয়াৰ মাজত পাৰস্পৰিক সন্মান আৰু বুজাবুজিৰ প্ৰসাৰ জড়িত হৈ থাকে।

ওমমেনে যুক্তি আগবঢ়ায় যে বহুত্ববাদৰ দিশত এই পৰিৱৰ্তনে ভাৰতীয় সমাজৰ ৰূপান্তৰত প্ৰচণ্ড প্ৰভাৱ পেলায় কাৰণ ই বৈষম্য আৰু বৈষম্যক স্থায়ী কৰি ৰখা পৰম্পৰাগত স্তৰ আৰু ক্ষমতাৰ গাঁথনিসমূহক প্ৰত্যাহান জনায়। বহুত্ববাদক আকোৱালি লৈ ভাৰতীয় সমাজে অধিক সামাজিক সংহতি, সমন্বয়, আৰু ন্যায়ৰ দিশত আগবাঢ়িব পাৰে।

তদুপৰি ওমমেনে মত প্ৰকাশ কৰিছে যে বহুত্ববাদে বিভিন্ন গোটৰ মাজত ধাৰণা আৰু দৃষ্টিভংগীৰ আদান-প্ৰদানক উৎসাহিত কৰি সৃষ্টিশীলতা, উদ্ভাৱন আৰু উন্নয়নকো লালন-পালন কৰিব পাৰে। ইয়াৰ ফলত আধুনিক বিশ্বৰ প্ৰত্যাহানসমূহ মোকাবিলা কৰিবলৈ অধিক সজ্জিত আৰু অধিক সজীৱ আৰু গতিশীল সমাজৰ সৃষ্টি হ'ব পাৰে।

বহুত্ব সমাজৰ পৰা বহুত্ববাদলৈ গতিৰ ভাৰতীয় সমাজৰ ৰূপান্তৰৰ বাবে প্ৰচণ্ড প্ৰভাৱ থকা বুলি টি কে ওমমেনৰ যুক্তিৰ গভীৰ শিপাই আছে তেওঁৰ সামাজিক গতিশীলতা, ঐতিহাসিক প্ৰেক্ষাপট আৰু ভাৰতৰ সামাজিক-সাংস্কৃতিক তন্ত্ৰৰ জটিলতাসমূহৰ বুজাবুজিৰ মাজত। তেওঁৰ যুক্তিটো সম্পূৰ্ণৰূপে বুজিবলৈ হ'লে ভাৰতীয় সমাজৰ ঐতিহাসিক বিৱৰ্তন, বহুত্ববাদৰ ধাৰণা আৰু সামাজিক পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰেক্ষাপটত ইয়াৰ তাৎপৰ্যৰ বিষয়ে আমি গভীৰভাৱে অধ্যয়ন কৰিব লাগিব।

সংস্কৃতি, ভাষা, ধৰ্ম, পৰম্পৰাৰ চহকী বৈচিত্ৰ্যৰে ভৰা ভাৰতবৰ্ষক বহুদিনৰ পৰা বহুত্ববাদী সমাজ বুলি গণ্য কৰা হৈছে। আনহাতে বহুত্ববাদে অধিক উন্নত আৰু সৰ্বাংগীন পৰ্যায়ক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে য'ত বৈচিত্ৰ্যক কেৱল স্বীকৃতি দিয়াই নহয়, শক্তি আৰু সজীৱতাৰ উৎস হিচাপেও উদযাপন কৰা হয়। ওমমেনে যুক্তি আগবঢ়ায় যে বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ গোটৰ কেৱল সহায়স্থানৰ পৰা এই বৈচিত্ৰ্যক সামাজিক তন্ত্ৰত অধিক গভীৰ গ্ৰহণযোগ্যতা আৰু একত্ৰীকৰণলৈ এই পৰিৱৰ্তনে ভাৰতীয় সমাজৰ ওপৰত গভীৰ প্ৰভাৱ পেলায়।

ওমমেনৰ যুক্তিৰ এটা মূল দিশ হ'ল এই ধাৰণা যে বহুত্ববাদে কিছুমান বিশেষ গোটক প্ৰান্তীয়কৰণ কৰি বৈষম্যক স্থায়ী কৰি ৰখা পৰম্পৰাগত স্তৰ আৰু ক্ষমতাৰ গাঁথনিক প্ৰত্যাহান জনায়। বহুত্ববাদী সমাজত বৈচিত্ৰ্যক ভাবুকি হিচাপে দেখা নাযায় বৰঞ্চ আলোচনা, বুজাবুজি আৰু সহযোগিতাৰ সুযোগ হিচাপেহে দেখা যায়। ইয়াৰ ফলত অধিক সামাজিক সংহতি, সমন্বয় আৰু ন্যায়ৰ সৃষ্টি হ'ব পাৰে।

ওমমেনৰ যুক্তিৰ আন এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ মাত্ৰা হ'ল সৃষ্টিশীলতা, উদ্ভাৱন আৰু উন্নয়নক লালন-পালন কৰাত বহুত্ববাদৰ ভূমিকা। বৈচিত্ৰময় দৃষ্টিভংগী আৰু ধাৰণাক আকোৱালি লৈ সমাজে অগ্ৰগতি আৰু পৰিৱৰ্তনক আগুৱাই নিব পৰা জ্ঞান আৰু অভিজ্ঞতাৰ সমৃদ্ধিৰ টেপ ল'ব পাৰে। বিশেষকৈ দ্রুতগতিত পৰিৱৰ্তিত পৃথিৱীখনৰ প্ৰেক্ষাপটত এই কথা প্ৰাসংগিক য'ত অভিযোজন ক্ষমতা আৰু সৃষ্টিশীলতা জীয়াই থকা আৰু বৃদ্ধিৰ মূল চাবিকাঠি।

তদুপৰি ওমমেনে যুক্তি আগবঢ়ায় যে বহুত্ববাদে ভাৰতীয় সমাজে সন্মুখীন হোৱা কিছুমান অতি জৰুৰী প্ৰত্যাহ্বান যেনে জাতিগত বৈষম্য, ধৰ্মীয় অসহিষ্ণুতা, সামাজিক বৰ্জন আদিৰ সমাধানত সহায় কৰিব পাৰে। অন্তৰ্ভুক্তি আৰু পাৰস্পৰিক সন্মানক প্ৰসাৰিত কৰি বহুত্ববাদে অধিক সমতাপূৰ্ণ আৰু সৰ্বাংগীন সমাজ গঢ়ি তুলিব পাৰে য'ত সকলোৱে লাভৱান আৰু অৰিহণা যোগোৱাৰ সুযোগ পাব।

মূলতঃ ওমমেনৰ যুক্তি হ'ল বহুত্ব সমাজৰ পৰা বহুত্ববাদলৈ যোৱাটোৱে বৈচিত্ৰ্যক কেনেকৈ গ্ৰহণ কৰা হয় আৰু পৰিচালনা কৰা হয় তাৰ এক মৌলিক পৰিৱৰ্তনক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে, যাৰ ফলত ভাৰতীয় সমাজৰ ৰূপান্তৰৰ বাবে সুদূৰপ্ৰসাৰী প্ৰভাৱ পৰে। ই কেৱল সহনশীলতা বা সহায়স্থানৰ কথা নহয় বৰঞ্চ বৈচিত্ৰ্যক সামাজিক জীৱনৰ মৌলিক দিশ হিচাপে আকোৱালি লোৱা আৰু ইয়াক ইতিবাচক পৰিৱৰ্তনৰ অনুঘটক হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰাৰ কথা।

সামগ্ৰিকভাৱে ওমমেনৰ যুক্তি হ'ল যে বহুত্ববাদী সমাজৰ পৰা বহুত্ববাদলৈ যোৱাটোৱে বৈচিত্ৰ্যক কেনেকৈ গ্ৰহণ কৰা হয় আৰু পৰিচালনা কৰা হয় তাৰ এক মৌলিক পৰিৱৰ্তনক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে, যাৰ সুদূৰপ্ৰসাৰী প্ৰভাৱ ভাৰতীয় সমাজখনক অধিক অন্তৰ্ভুক্ত, ন্যায়সংগত আৰু সজীৱ ভৱিষ্যতৰ দিশত ৰূপান্তৰিত কৰাৰ বাবে।

সামগ্ৰিকভাৱে টি কে ওমমেনৰ বহুত্ববাদী দৃষ্টিভংগীয়ে ভাৰতীয় সমাজৰ বিষয়ে আমাৰ বুজাবুজি গঢ় দিয়াত সহায়ক হৈছে। তেওঁৰ এই কামে ভাৰতীয় সমাজৰ জটিলতা আৰু বৈচিত্ৰ্যক উজ্জ্বল কৰি তুলিছে আৰু সমাজবিজ্ঞানৰ ক্ষেত্ৰখনলৈও যথেষ্ট অৰিহণা যোগাইছে।

সামৰণিত কব পাৰি যে ভাৰতীয় সমাজৰ ৰূপান্তৰৰ বাবে বহুত্ব সমাজৰ পৰা বহুত্ববাদলৈ গতিৰ প্ৰভাৱৰ বিষয়ে টি কে ওমমেনৰ যুক্তি অধিক সৰ্বাংগীন, সমতাপূৰ্ণ আৰু সজীৱ সমাজৰ আহ্বান। বৈচিত্ৰ্যৰ প্ৰতি আমাৰ মনোভাৱ পুনৰ চিন্তা কৰিবলৈ আৰু ইয়াক শক্তি আৰু সজীৱতাৰ উৎস হিচাপে আকোৱালি ল'বলৈ ই আমাক প্ৰত্যাহ্বান জনায়। ভাৰতে উন্নয়ন আৰু প্ৰগতিৰ পথত আগবাঢ়ি যোৱাৰ লগে লগে বহুত্ববাদৰ তাৎপৰ্য্যৰ বিষয়ে ওমমেনৰ অন্তৰ্দৃষ্টিই অধিক ন্যায়সংগত, সৰ্বাংগীন আৰু সুসম সমাজ গঢ়ি তোলাৰ বাবে এক পথ প্ৰদৰ্শক পোহৰ হিচাপে কাম কৰিব পাৰে।